

Pavel Schafferhans

BYL HUS NA BOROTÍNĚ?

V tomto příspěvku k letošnímu 600. výročí smrti Mistra Jana Husa se pokusím nalézt některé styčné body a případné osobní kontakty mezi naším nejvýznamnějším reformním náboženským myslitelem a jeho současníky z jihočeského městečka¹ Borotína a tehdejšího stejnojmenného hradu. Pro lepší orientaci ještě připomenu, že městečko a zříceniny gotického hradu se nacházejí asi 10 km severně od Tábora a zároveň 15 km od Kozího Hrádku.

Ve svém líčení budu postupovat chronologicky a rád bych předeslal, že v případě obecně známých historických skutečností ze života pražského mistra nebudu odkazovat na primární literaturu, neboť si ji čtenář snadno vyhledá sám.² Nutné je však podotknout, že stav vypovídacích pramenů je i přes snahu celých generací vědců a badatelů mezerovitý a neúplný, o první polovině Mistrova života dokonce spolehlivě víme jen velmi málo.

Když kolem roku 1385 mladý Jan Hus (přibližný rok narození 1370) přichází do Prahy, zastává již u arcibiskupského dvora významnou a vlivnou pozici Mikuláš z Landštejna a z Borotína,³ potomek panského rodu Landštejnů z Borotína – zakladatelů borotínského hradu. Mikulášova kariéra stoupá funkcemi jak ve službě v církevní instituci, tak u zemského soudu. V roce 1382 najdeme jeho pečeť spolu s dalšími čtyřiceti na zakládací listině *bratrstva obruče a kladívka*, jehož hlavním posláním byla výstavba kaple Božího těla, která byla dostavěna v roce 1383 a stávala až do 18. století téměř uprostřed dnešního Karlova náměstí. Na přelomu 14.–15. století, v době silícího opravného reformního hnutí, hrálo bratrstvo i zmíněná kaple významnou roli. V červnu 1403 bratrstvo věnovalo kapli českému univerzitnímu národu, který byl při této slavnostní příležitosti zastoupen Mistrem Janem Husem.⁴ Dnes už se můžeme jen dohadovat, byla-li Mikulášova účast při založení *bratrstva*

1) Borotín coby městečko vystupuje poprvé již 9. 3. 1386. Viz Borový, C.: *Libri erectionum II*, Praha 1878, s. 225.

2) Doporučuji tyto hlavní Husovy životopisce: Václav Flajšhans, Jan Sedlák, Václav Novotný, F. M. Bartoš, Jiří Kejř, František Šmahel. Události zde popisované líčím podle knihy Šmahel František: *Jan Hus, život a dílo*. Praha 2013.

3) Cíkhart, Roman: *Paměti městečka Borotína*. Borotín 2012, s. 14–15.

4) Polívka, Miloslav: *K šíření husitství v Praze (Bratrstvo a kaple Božího těla na Novém Městě pražském v předhusitské době*. Folia historica Bohemica V, 1983, s. 95–111.

obruče a kladívka spjata s jeho funkcí maršálka, zastupujícího zde arcibiskupa Jana z Jenštejna, anebo zda byla vyjádřením jeho sympatií k reformnímu hnutí. Stejně tak můžeme pouze spekulovat, jestli se Mikuláš z Landštejna a Jan Hus osobně znali, byť aspoň formálně. Vzhledem k tehdejšímu propojení univerzity a arcibiskupovy kanceláře ovšem tato možnost jistou pravděpodobnost má.⁵

Druhým Husovým současníkem a rodákem z Borotína, tentokrát neurozeného původu, byl pozdější univerzitní mistr a děkan Jan Borotín⁶ (přibližný rok narození 1378). Jan byl Husovým žákem a roku 1400 dosáhl hodnosti bakaláře. Ve stejném roce vydal Hus osobně Borotínovi osvědčení o chudobě, nutné pro odklad zkušebních poplatků. Nuzné poměry tehdy zřejmě donutily Borotína k přerušení studia a nastoupení na místo školního správce ve farní škole v Sezimově Ústí. Hodnosti mistra na fakultě svobodných umění pražské univerzity tak Borotín dosáhl až v roce 1410 a již roku 1411 ho sám Hus nazval preclarem medikem. Jan Borotín zemřel kolem roku 1458. František Šmahel vyslovil domněnku, že tento Jan Borotín mohl během svého působení v Sezimově Ústí získat a zprostředkovat Husovi informace nejen o náboženské horlivosti Anny z Mochova, budoucí Husovy hostitelky, ale i určité povědomí o budoucím místě jeho pobytu.⁷

V první dekádě 15. století nacházíme na pražské univerzitě i dalšího borotínského studenta a Husova žáka – mladšího syna již zmíněného Mikuláše z Landštejna Jana. Své studium by zřejmě zdárně dokončil, kdyby jeho generaci nezasáhla nová vzrůstající vlna zájmu o učení oxfordského filozofa a teologa Johna Wyclifa (asi 1320–1384). Jeho učení bylo v Anglii již kolem roku 1381 označeno za bludné a odsouzeno. K širší recepci jeho filozofických traktátů v Praze však došlo až na sklonku 14. století. Wyclifovo rozsáhlé dílo se v Čechách začalo šířit v opisech a vlastnoruční opis jeho části si pořídil i Jan Hus, který podobně jako jeho kolegové chtěl využít texty oxfordského profesora k výuce. Husa Wyclifovy názory doslova nadchly a sám je dále rozvíjel. Wyclifovo učení v tehdejším pražském univerzitním světě tedy našlo živnou půdu. Mělo řadu následovníků, ale také oponentů, kteří se spolu dostávali do stále gradujících sporů. A protože pronikání Wyclifových názorů ohrožovalo jednotu církevního učení, nedaly na sebe zákazy z nejvyšších českých církevních míst dlouho čekat. Mistrí a studenti museli pod trestem exkomunikace vybědnout

5) Jan Hus učil na univerzitě od roku 1398, do té doby neměl veřejnou funkci. Jan z Jenštejna byl arcibiskupem pouze do roku 1396, neodstoupil ze své funkce spolu s ním i Mikuláš? Pokud ano, nemohli se Mikuláš a Hus z titulu svých funkcí setkat. Ovšem jiný, řekl bych mimopracovní, kontakt to jistě nevyklučuje.

6) Cikhart, Roman: *Hromádka z Jistebnice a Jan z Borotína. Staré i nové letopisy táborské*. Tábor 1920, s. 7–11. Roman Cikhart, 2012 o.c., s. 28–30.

Bartoš, F. M.: *Dr. Jan Borotín a kronika starého kolegiáta*. Acta Universitatis Carolinae Pragensis XII, 1972, s. 49–54.

Tadra, F.: *Soudní akta konsistoře pražské V*. Praha 1899, s. 176.

7) Šmahel, František: *Dějiny Tábora I/1*. České Budějovice 1988, s. 200.

všechny vlastníky inkriminovaných spisů k jejich odevzdání. Synodální statuta z 15. června 1409 měla dokonce hned ve svém prvním článku příkaz, aby do 4. července byly odevzdány veškeré opisy Wyclifových knih k opravě v nich obsažených bludů. Někteří mistři tento arcibiskupův požadavek uposlechli, a je zajímavé, že mezi nimi byl i Hus, který své opisy odevzdal přímo arcibiskupovi. Nelze říci, proč a za jakých okolností tak Hus učinil a zda odevzdal všechny Wyclifovy traktáty, které v té době vlastnil, nicméně právě zde se nám znovu připomene zmíněný Jan z Landštejna⁸, a to dosti razantně. Jako vlastník zmíněných spisů spolu s dalšími čtyřmi radikálními studenty nejenom odmítne zmíněné knihy vydat, ale dokonce podá odvolání k samotnému papeži. Toto i další vyhocení situace, které není předmětem tohoto líčení, rozlítlo pražského arcibiskupa Zbyňka z Házmburka, který na další synodě 16. června 1410, podpořen papežovou bulou, hned v úvodním kázání odsoudil všech osmnáct Wyclifových spisů, které byly již k revizi odevzdány, a všechny vlastníky, kteří je zatím ještě neodevzdali, důrazně upomenul, aby tak učinili dodatečně. Pět našich apelantů, jejich prokurátoři a příznivci dostali na odevzdání lhůtu šesti dnů. Dále všichni duchovní pražské diecéze dostali příkaz nahlásit osoby, které by Wyclifovy spisy dosud neodevzdaly. Arcibiskup dále prohlásil, že všechny sebrané Wyclifovy spisy nechá před očima věřících spálit. Někteří z původních apelantů se dali touto arcibiskupovou hrozbou zastrašit, knihy odevzdali, a unikli tak exkomunikaci. Jan z Landštejna však mezi nimi nebyl. Ba naopak k němu a dvěma dalším studentům z prvního odvolání přibyla ještě čtyři další jména z řad bakalářů a mistrů. Za všech sedm apelantů i sám za sebe podal proti arcibiskupovu příkazu obšírné odvolání přímo k papežskému stolci dne 25. června 1410 právě Jan Hus. Zbyňkovy rozsudky jsou zde označeny jako frivolní, nulitní a nespravedlivé.⁹ Bez ohledu na tuto apelaci a přes povážlivé odchytky od řádného soudního řízení dal roztrpčený arcibiskup 16. července knihy skutečně veřejně spálit ve svém arcibiskupském dvorci na Malé Straně. Před nepokoji, které spálení knih v Praze vyvolalo, vzápětí prchl na svůj hrad do Roudnice, odkud 18. července vyhlásil proti Husovi a ostatním, kteří se odvolali, klatbu. Zde je nutné podotknout, že tímto odvoláním Hus de facto vstoupil do soudního procesu, který po pěti letech vyústil v jeho kostnické odsouzení.¹⁰

8) Jana z Landštejna ztotožnil se synem Mikuláše z Borotína Kolář, Martin: *Borotín a pánové z Borotína*. In: Tábor, roč. II, č. 44, ze dne 3. 3. 1866 a č. 45 ze dne 18. 3. 1866.

Cikhart, Roman, 2012 o.c., s. 20–21.

Odvolání se jmény pěti studentů viz Palacký, František: *Documenta Mag. Johannis Hus vitam, doctrinam, causam in Constantiensi concilio actam et contraversias de religionein Bohemia annis 1403–1418 motas illustrantia*. Praha 1869, s. 402.

9) Novotný, Václav: *M. Jana Husi korespondence a dokumenty*. Praha 1920, s. 56–69.

10) O exkomunikaci zúčastněných viz Palacký, František: *Documenta Mag. Johannis Hus vitam, doctrinam, causam in Constantiensi concilio actam et contraversias de religionein Bohemia annis 1403–1418 motas illustrantia*. Praha 1869, s. 397–399.

Kejř, Jiří: *Husův proces*. Praha 2000, s. 52.

A co student Jan z Landštejna a Borotína? Wyclifa neodevzdal, a tak mu studia samozřejmě skončila, neboť kancléřem univerzity byl sám arcibiskup.

V následujícím období se Husova pozice dále komplikovala, především tím, že ztratil dosavadní podporu krále Václava IV. Navíc byla přibližně v říjnu 1412 klátba na něj uvalená ještě zpřísněna a uvedla jej do neudržitelného postavení, neboť se týkala i všech osob, které by s ním přišly do jakéhokoli, byť nedobrovolného styku. Hus byl tedy nucen opustit Prahu. Avšak interdikt nebyl nijak místně omezen, a proto aby neohrozil své hostitele, udržoval Hus místo svého pobytu v tajnosti, a dokonce ani neuváděl datum a místo odeslání v dopisech svým přátelům a příznivcům. Dodnes proto panují dohady nad možnými přechodnými místy jeho venkovského dobrovolného vyhnanství a badatelé jen s obtížemi sestavují aspoň pravděpodobnou mapu Husova tehdejšího pohybu. Pro nás je však důležité, že bezpečně známe jedno datum i místo, kde Hus trávil své vyhnanství. Je to datum, kdy dokončil svoje nejdůležitější česky psané dílo *Postilu*, kterou dopsal 27. října 1413 na Kozím Hrádku u Tábora.¹¹ Lze tedy usuzovat, že na Kozím Hrádku musel pobývat už nějaký čas. Na rozdíl od starších interpretací je v novějších studiích jeho zdejší pobyt kladen až do období od pozdního jara 1413 do června 1414,¹² kdy se přestěhoval přibližně na měsíc do nedalekého městského paláce v Sezimově Ústí, který si jako svoji rezidenci zvolila nábožensky horlivá, již zmíněná Anna z Mochova. Spolehlivé informace o Husově činnosti na Kozím Hrádku najdeme v jeho známých slovech: „*Prvé sem kázal v městech i ulicích, ale nyníie káži mezi ploty, podlé hradu, jenž slove Kozí, mezi cestami měst i vsí.*“¹³ „*Káži v městech, po hradiích, na polích i v lese, a mohl-li bych kde podobně, kázal bych i na březe, i s lodie, jakož jest učinil spasitel, nám dávaje příklad.*“¹⁴ Tato jeho vlastní slova zdejší pobyt dokládají, ba co víc, lze z nich vyčíst, že Hus kázal a pohyboval se po širším okolí. Není však jasné, proč se vydal právě na Sezimoustecko a které hrady z tohoto regionu měl na mysli.¹⁵

11) „*Léta tisícioho čtyřstého a třináctého v den postný svatých apoštolův Šimona a Judy na hradě, jenž slove Kozí.*“

Mistr Jan Hus, *Česká nedělní postila. Vyložení svatých čtení nedělních*. Ed. Daňhelka, Jiří: Magistri Iohannis Hus Opera Omnia II, Praha 1992, s. 460.

12) Tento časový údaj je korigován až v 80. letech minulého století po ojedinělém nálezů annabergského Husova listu. K tomu: Kotek, V. T.: *Dosud nezveřejněný Husův dopis*. Křesťanská revue 50, 1983, s. 103–111; Vidmanová, A.: *Kdy, kde a jak psal Hus českou Postilu*. Listy filologické 112, 1989, s. 144–158. Pro časovou souslednost zdejšího Husova pobytu se příkláním k názoru Šmahela, F.: *Dějiny Tábora I/1*, 2. s. 202–205 a *Jan Hus, život a dílo*, s. 155, 269.

13) Mistr Jan Hus, *Česká nedělní postila. Vyložení svatých čtení nedělních*. Ed. Daňhelka, Jiří: Magistri Iohannis Hus Opera Omnia II, Praha 1992, s. 299

14) Mistr Jan Hus, 1992 o.c., s. 320.

15) O výčet hradů, které by přicházely v úvahu, se pokusil již Sedláček, A.: *Hrady zámky a tvrze Království českého IV*. Praha 1933, s. 146. Hrad Borotín však mezi nimi není.

V této chvíli je třeba připomenout, že v době Husova pobytu na jihu Čech ještě neexistovalo město Tábor, založené husity až roku 1420, ani rybník Jordán, založený roku 1492. Na tomto místě dosud stál hrad Hradiště s přilehlým osídlením, který ovšem zdaleka nepředstavoval mocenskou doménu srovnatelnou se správním postavením budoucího města Tábor. Významnější i rušnější bylo v té době jistě město Sezimovo Ústí s klášteřem. To se projevilo i na průběhu a směru staré hlavní zemské cesty, která byla opravena za Karla IV., a byla proto nazývána *cestou Karlovou*.¹⁶ Cesta vedla od Sezimova Ústí, tedy zřejmě mimo dnešní Tábor, přes Miličín k Bystřici do Prahy. Táborský učitel a archeolog Josef Švehla dokonce předpokládal, že tato hlavní stezka vedla do Miličina právě okolo Borotína. Bylo-li tomu skutečně tak už za času Husova, nevíme, ale jistě bylo tehdejší komunikační schéma odlišné od trasy pozdější státní silnice na Táborsku.¹⁷

Je nasnadě, že Jan Hus tuto komunikační tepnu často využíval. Jednak byl nucen několikrát zdejší pobyt přerušit návštěvou Prahy, do níž měl díky slušnému stavu cesty poměrně rychlé spojení, jednak po ní jistě cestoval za svými posluchači, kteří čekali na jeho kázání. Sám o tom píše: „*Velmi mne žádají v tom kraji, v němž sem kázal, v městech i ve všech i na polích i na hradiech i pod hrady i v lese pod lipů u hradu, jenž slove Kozí. A oznámiv jim pravdu boží, již jsem do jiného kraje se přibral, pro to, abych tu pravdu také ohlásil. A potom, dá-li pan buoh, opět puojdu do jiného kraje.*“¹⁸ „*I já pohřiechu jezdím a v tom svú nestatečnost vyznávám, že nechodím pěš kázat, jako i mój vykupitel chodil. Nevieam, pomóz-li mi to, že bych pěš tak daleko a tak brzo nemohl přijíti.*“¹⁹

Pro moje další vývody musím zdůraznit důležitost co možná nejpřesnější datece reformátorova pobytu na Táborsku. Pokud se přikloníme k názoru, že se zde zdržoval od jara 1413 do července 1414, mohl tak Hus využít ke svým kázáním ve volné přírodě dvě k tomu příhodnější letní období. Zbývající čas pak mohl trávit psaním literárních děl, což předpokládají i někteří znalci Husova díla.²⁰ Ve svých textech zde

16) Cihhart, Roman: *Pět set let města Tábora*. Příloha JSH, roč. X, Tábor 1937, s. 4–10.

Fähnrich, V.: *Farní chrám Páně Narození P. Marie v Miličíně*. Památky archeologické XXIV, 1911, s. 369.

17) Švehla, Josef: *Táborsko v pravěku*. Tábor 1923, s. 11.

Habart, Č.: *Sedlčansko, Sedlecko a Voticko I*. 1928 (reedice 1998), s. 41–42.

Hraše, J. K.: *Zemské stezky, strážnice a brány v Čechách*. Nové Město nad Metují 1885, s. 41.

18) Mistr Jan Hus, *Drobné spisy české*. Ed. Daňhelka, Jiří: *Magistri Iohannis Hus Opera Omnia IV*, Praha 1985, s. 312.

19) Mistr Jan Hus, *Česká nedělní postila. Vyložení svatých čtení nedělních*. Ed. Daňhelka Jiří: *Magistri Iohannis Hus Opera Omnia II*, Praha 1992, s. 379.

K tomuto a k Husově podobě A. Sedláček podotýká, že Hus se studem doznává, že se musí vozit pro tloušťku těla. Nepodařilo se mi však dopátrat, z jakého Husova díla tuto informaci Sedláček čerpal. Sedláček, August: *Byl-li Hus na Kozím u Tábora?* Jihočeský kraj, roč. IV, sešit 1, Tábor 1912, s. 7.

20) Šmahel, František: *Dějiny Tábora I/1*. České Budějovice 1988, s. 203

dokončených se občas zmínil o sobě i o řadě podrobností z průběhu svého sporu. Při pohledu na jeho zdejší literární dílo a na četnost, rozsah a výběr jeho argumentačních opor se naskytá otázka, co měl asi Hus při psaní před očima a při ruce. Jistě byl v tomto venkovském prostředí odkázán jen na omezené množství příruček a vlastních výpisků, nelze si představit, že měl k dispozici rozsáhlou knihovnu. Světští páni knihovny neměli, pokud využil klášterní nebo jiné knihovny v nedalekém Sezimově Ústí, těžko v ní mohl hledat cokoli z Wyclifova díla. A přesto ve svém, zde napsaném latinském traktátu *De ecclesia (O církvi)* Hus v přesných formulacích cituje z patnácti různých Wyclifových spisů, přičemž tyto citace představují 23 % z celého Husova textu!²¹

A nyní se znovu dostáváme oklikou zpět k Janovi z Lanštejna a z Borotína. Přestože historici předpokládají, že v této době ještě na panských sídlech nebylo zvykem mít knihovny, neměla by nám tato skutečnost bránit v domněnce, že Jan z Lanštejna zařadil své opisy z Wyclifova díla, za které byl nedávno vyhozen z univerzity a exkomunikován, ke svým domácím cennostem. Dále lze tušit, že Jan z Lanštejna a z Borotína byl jedním z mála, kdo neměl strach z interdiktů uvaleného na Husa a nezdráhal se svého učitele, který se ho zastal před arcibiskupem, pozvat na svůj hrad. Nelze tedy vyloučit, že právě u něj si Hus vypůjčil některou část z velmi rozsáhlého Wyclifova díla, ze kterého citoval. I kdyby tomu nebylo přesně tak, jak si zde idealizují, je velmi pravděpodobné, že hrad nebo městečko byly svědkem Husova kázání, tak jak to vysvítá z uvedených mistrových citací o městech a hradech. Toto stanovisko konečně zastávali již starší badatelé.²² Svědčí pro to i domněnka, že Jan z Lanštejna a z Borotína o Husově pobytu na Kozím nejen věděl, ale že mohl být i jedním z jeho možných sprostředkovatelů v tomto kraji.²³ O názorech Jana a jeho bratra Heřmana v tehdejší bouřlivém čase také vypovídají jejich podpisy a pečete na protestním listu proti Husovu upálení ze dne 2. září 1415. Jejich jména čteme v prvním stížném listu a najdeme je hned na prvních dvou místech mezi urozenými pány z okolí.²⁴ Existují dokonce indicie, že právě na hradech Borotíně pečetili nižší

21) Mistr Jan Hus, *O církvi*. Praha 1965; Hrabák, J.: *Úvod*, s. 15.

Zde i zajímavý citát z kardinálova nařízení a ztížení klatby nad Husem: „*Na každé místo, město, městečko, dvorec nebo hrad, ať už má výsadní právo nebo nemá, k němuž nebo k nimž by se jmenovaný Jan Hus uchýlil a pokud by tam byl a prodléval, a ještě po jeho odchodu odtud po tři po sobě jdoucí dny od slunce východu do slunce západu uvalujeme touto listinou opět církevní interdikt a chceme, aby v jmenovaných místech bylo upuštěno od bohoslužeb.*“ s. 219.

22) Švehla, Josef: *Kozí hrádek*. Tábor 1915, s. 45.

Cikhart, Roman: *Fara podobojí v Borotíně*. Stráž na Táboře, roč. IV., č. 4, 1. 4. 1925.

Cikhart, Roman: 2012, o.c., s. 21.

23) Šmahel, František: *Dějiny Tábora I/1*. České Budějovice 1988, s. 201.

24) Šmahel, František: *Dějiny Tábora I/1*. České Budějovice 1988, s. 311.

Hlaváček, Ivan: *Ze zpráv a kronik doby husitské*. Praha 1981, s. 196–200.

šlechtici z Bechyňska a Prácheňska třetí z těchto protestních listů.²⁵ I když nelze zjistit motivaci, která šlechtice vedla, aby přivěsili své pečeti k tomuto listu, je možné si podle míst, z nichž tito lidé pocházeli, udělat určitou představu o Husově možném pohybu v tomto kraji. František Šmahel se tak pokusil vytvořit mapku těchto míst,²⁶ která znázorňuje hustou síť táhnoucí se od Soběslavi k Choustniku a k Borotínu. Je patrné, že obydlí těchto signatářů protestního listu přibližně kopírují severojižní směr hlavní zemské cesty, což koresponduje s tím, co jsme si k této cestě řekli výše.

S jistou nadsázkou a s vědomím neprůkaznosti se na závěr pokusím o určitou rekonstrukci a zmapování zdejšího Husova pohybu za pomoci místní lidové tradice. Přesuňme se nyní ještě dále na severozápad od Kozího Hrádku, a to na Sedlecko a Sedlčansko. Mezi památkami, které údajně připomínají mistrův pobyt v této krajině, je jmenován především hrad Zvěřinec (asi 20 km od Borotína). Jeho tehdejší majitel Václav ze Zvěřince je signatářem zmíněného třetího stížného listu²⁷ a podle tradice na jeho hradě Hus roku 1413 nějaký čas pobýval. I zde se měl mistr ze svého dočasného působiště vzdalovat, zvláště o různých svátcích a poutích, a kázat lidu po okolí. Údajnými svědky těchto událostí bylo donedávna několik prastarých lip, které tradice nazývala *Husovy lípy*. Jedná se například o lípu v Úklidu u obce Nedrahovice, jejíž poškozené torzo zde stálo do roku 1996. V současnosti vyrůstá z jeho kofenové části nový strom. Dále je to skupina starých lip v blízkosti Chlumu u Nalžovic. Poblíž Nadějkova najdeme také ves Chlístov, který je snad totožný s blíže neurčeným Chlístovem, zmíněným v souvislosti s Husem v Hájkově kronice.²⁸ Tato kronika, vydána až 120 let po Husově smrti, je jako historický zdroj nespolehlivá, přesto se k Hájkově zmínce o Husově lípě v Chlístově hlásí více stejnojmenných vsí. Historik Václav Novotný se přikláněl k názoru, že Hájek měl na mysli Chlístov v okolí Sedleckém. Pokud se k tomuto názoru přikloníme, pak bychom mohli hledat Husovu lípu v nedaleké Pohořelici (cca 1,5 km), kde podle regionálních autorů stávala do sklonku 19. století prastará mohutná lípa. K lidové tradici samozřejmě patří i největší český viklan zvaný *Husova kazatelna*, který najdeme v tomto kraji v blízkosti Žemličkovy Lhoty u Petrovic.²⁹

Co dodat závěrem? Je zřejmé, že jednoznačnou odpověď na otázku, kde přesně trávil Mistr Jan Hus svůj venkovský exil v letech 1412–1414 jsem nenalezl. Ba naopak, daly by se vzít v úvahu další domněnky o Husově pobytu v Žatci, na Vysokém Chlumu, na Kokořínsku, Vlašimsku či u Jindřicha Škopka na tvrzi v Libě-

25) Šmahel, František: *Dějiny Tábora I/1*. České Budějovice 1988, s. 209.

26) Šmahel, František: *Dějiny Tábora I/1*. České Budějovice 1988, s. 206–207, mapa 12.

27) Sedláček, A.: *Hrady zámky a tvrze Království českého XV*. Praha 1927, s. 140–141.

Vlasák, A. N.: *Okres Sedlecký v Táborsku*. Praha 1879, s. 54.

28) Hájek z Libočan, Václav: *Kronika česká*. Praha 2013, s. 864.

29) Cíkhart, Roman: *Po stopách husitství na Táborsku*. JSH XII, 1939, s. 18–25.

Habart, Č.: *Sedlčansko, Sedlecko a Voticko I*. 1928 (reedice 1998), s. 288–289.

chově, případně hypotézy o Husově návštěvě v jeho rodišti.³⁰ Vždy však skončíme u tu více, tu méně pravděpodobných, leč neověřitelných tvrzení. Protože se dnes již nedá předpokládat, že se objeví nové neprobádané prameny, zůstává tak i přes snahy generací badatelů Mistr Jan Hus ve svém venkovském vyhnanství i po šesti stech letech v utajení.

V tomto svém příspěvku jsem však především chtěl shromáždit informace různé výpovědní hodnoty a připomenout opomíjené Husovy současníky pocházející z Borotína, kteří se sice jen mihli v běhu mistrova života, ale mohli sehrát důležitou zprostředkovatelskou roli v jeho krátkém pobytu v tomto kraji. V pobytu, který v srdcích místních obyvatel zanechal nesmazatelnou stopu, jež vzápětí dovedla podstatnou část národa k největší revoltě v českých dějinách.

30) Žatec viz Vidmanová, A.: *Kdy, kde a jak psal Hus českou Postilu*. Listy filologické 112, 1989, 1 s. 46–148.

Vysoký Chlumec viz pozn. 14 a Šmahel, František: *Dějiny Tábora I/1*. České Budějovice 1988, s. 204.

Kokořínsko viz Černý, F.: *Po stopách M. Jana Husi*. JSH XVIII., 1949 s. 17–20.

Vlašimsko viz Vlasák, A. N.: *Okres Vlašimský*. Praha 1874, s. 73–76.

Liběchov viz Bartoš, F. M.: *Husův přítel a hostitel Jindřich Škopec z Dubé*. JSH X., 1937, s. 32–35.

Husinec viz Hadač, V.: *K Husovu exilu v jižních Čechách*. JSH XXVII, 1958, s. 136–137.



Pečeť Mikuláše z Borotína přivěšená na zakládací listině kaple Těla a Krve Páně, P. Marie a sv. Felixe a Adaukta na Novém Městě pražském z 1. dubna 1382 (Archiv Univerzity Karlovy v Praze, sign. I/16).



Dobová pohlednice na zříceniny hradu Borotína od západu. Před rokem 1925.